

ACORD DE LA TAULA DEL TER

Girona, 14 de juliol de 2017

La solidaritat del Ter envers l'àrea de Barcelona, perllongada durant cinc dècades, ha permès dotar l'abastament d'aigua a aquest àmbit d'una quantitat i qualitat vitals i indispensables per al desenvolupament i el sosteniment econòmic del país. Aquest transvasament, però, ha comportat un impacte ambiental a la conca del Ter que hi ha impossibilitat, fins ara, l'assoliment del bon estat ecològic.

En data 2 de desembre de 2016 es va constituir la Taula del Ter, l'espai institucional de diàleg participat per les administracions locals, els usuaris i les entitats del territori. En aquesta Taula s'han analitzat i debatut les mesures que permetran retornar part del cabal del riu a la seva conca natural i que el riu Ter torni a portar el cabal necessari per mantenir en bon estat els seus ecosistemes i les seves masses d'aigua subterrània i que es garanteixi el manteniment de l'activitat agrícola, industrial, turística i social de la conca, alhora que aquesta segueix essent solidària amb el conjunt de Catalunya.

Aquesta taula està integrada per la Generalitat de Catalunya, l'Ajuntament de Girona, el Consorci del Ter, la Junta Central d'Usuaris d'Aigües del Baix Ter, el Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis, el Grup de Defensa del Ter, l'Àrea Metropolitana de Barcelona, el Consorci de la Costa Brava i la plataforma d'organitzacions de la societat civil Aigua és Vida.

Una de les primeres mesures acordades per la Taula del Ter va ser la constitució de dues taules tècniques, integrades per perfils tècnics i experts en la matèria a fi d'aportar el rigor i les dades que permetin als integrats de la Taula del Ter l'anàlisi aprofundit de les situacions. La primera taula ha analitzat les mesures orientades a la reducció de l'extracció de cabals del Ter per complir amb els cabals de manteniment del riu que preveu la planificació hidrològica; la segona ha analitzat i debatut específicament la gestió en situacions de sequera. Les dues taules han dut a terme un total de tretze reunions de treball, en les que s'ha treballat de manera intensa per elaborar un full de ruta ambiciós, i alhora realista, que permetrà garantir l'assoliment del bon estat ecològic a la conca del Ter.

Finalment, en data d'avui, s'ha assolit un acord entre el Govern de la Generalitat i les entitats del territori que n'han format part i han acordat els criteris de gestió, les actuacions i el calendari que s'adjunten com annex.

Hble. Sr. Josep Rull i Andreu
Conseller
Departament Territori i Sostenibilitat
Generalitat de Catalunya

Sr. Eudald Casadesús i Barceló
Delegat Territorial del Govern
Delegació Territorial del Govern a Girona
Generalitat de Catalunya

Sra. Marta Subirà i Roca
Secretària
Secretària de Medi Ambient i Sostenibilitat
Generalitat de Catalunya

Sr. Jordi Agustí i Vergés
Director
Agència Catalana de l'Aigua
Generalitat de Catalunya

Sr. Oriol Anson Fradera
Director General
D. G. de Desenvolupament Rural
Generalitat de Catalunya

Il·lma. Sra. Marta Madrenas i Mir
Alcaldeessa
Ajuntament de Girona

Sr. Narcís Sastre i Fulcarà
Regidor
Ajuntament de Girona

Sr. Eloi Badia i Casas
Vicepresident de Medi Ambient
Àrea Metropolitana de Barcelona

Sr. Joan Pinyol i Ribas
Director de l'Àrea de Medi Ambient
Àrea Metropolitana de Barcelona

Sr. Carles Pàramo i Ponsetí
President p.d.
ConSORCI de la Costa Brava

Representants
ConSORCI del Ter

Representants
Junta Central d'Usuaris d'Aigües del Baix Ter

Representant
Plataforma Aigua és Vida

Representant
Grup de Defensa del Ter

Representant
Rector de la Universitat de Vic

ANNEX

El retorn efectiu del cabal del riu Ter i la reducció de la dependència de l'àrea de Barcelona envers la seva transferència s'assolirà en les tres fases que es descriuen a continuació:

La Fase I es desenvoluparà durant els anys 2018 a 2022.

- 1) A l'inici d'aquesta fase es modificaran les directrius generals d'explotació de la xarxa Ter-Llobregat, a fi d'intensificar la utilització dels recursos hídrics disponibles en l'àrea de Barcelona, dins de les possibilitats tècniques de les infraestructures existents i aprofitant les millores aconseguides recentment en la permeabilitat de la xarxa d'abastament en alta. La intensificació afectarà tant els recursos no convencionals (dessalinització i reutilització) com l'aprofitament de recursos procedents de la conca del riu Llobregat. Aquestes mesures permetran un millor equilibri entre les reserves embassades a les conques del Ter i el Llobregat, com també una reducció de la transferència mitjana del Ter a l'àrea de Barcelona, que no superarà els 140 hm³/any en mitjana plurianual, que equival a un volum total de 700 hm³ durant el conjunt de la Fase 1, ni un volum màxim anual de 166 hm³.

L'Agència Catalana de l'Aigua promourà davant el Consell de Xarxa Ter-Llobregat l'aprovació de les actuacions i inversions necessàries per tal que aquesta nova consigna d'explotació no empitjori ni la qualitat ni les característiques organolèptiques de l'aigua de boca subministrada a l'àrea de Barcelona.

- 2) A partir del mes de juny del 2018 s'iniciarà el procés d'implantació dels cabals ambientals a la conca del Ter en els termes previstos al Pla de Gestió del Districte de Conca Fluvial de Catalunya 2016-2021.
- 3) Es realitzaran desembassaments puntuals de cabals generadors quan les reserves embassades se situïn per sobre del 60% de la seva capacitat, almenys un cop a l'any si no s'han produït en el mateix any hidrològic cabals puntes naturals per avingudes, preferentment a la tardor.
- 4) El Govern aprovarà el Pla Especial d'Actuació en Situació d'Alerta i Eventual Sequera, que incorpora les millores acordades en el marc de la Taula del Ter, que fan especialment referència a la determinació dels cabals ambientals durant els períodes de sequera i al monitoratge de l'evolució dels rius i aqüífers durant aquests períodes. Només es reduiran els cabals de manteniment previstos al Ter en el Pla de Gestió del Districte de Conca Fluvial de Catalunya 2016-2021 en situacions de greu risc per l'abastament (Excepcionalitat o Emergència). En cas que s'arribi a declarar una situació d'Excepcionalitat o Emergència, la Taula del Ter es reunirà per tal de definir les inversions pal·liatives necessàries, que seran proporcionals als impactes ambientals observats. El Govern aprovarà el pla d'inversions ambientals pal·liatives en un termini màxim de sis mesos des del final de la sequera.
- 5) El Govern constituirà la Taula de l'Aigua durant el 2018 amb l'objecte, entre altres, de definir i promoure les actuacions a executar durant el període 2019-2027, per tal d'assolir i poder complir els objectius previstos en aquest acord a partir de 2027.

- 6) Es projectaran i executaran les actuacions necessàries per l'ampliació o remodelació de les principals plantes potabilitzadores del sistema Ter-Llobregat, d'acord amb les inversions ja aprovades pel Consell de Xarxa Ter-Llobregat i les que aprovi posteriorment. Aquestes actuacions permetran millorar la flexibilitat del sistema i ampliar la capacitat d'introducció de recursos alternatius (dessalinització i reutilització), com també un millor aprofitament dels cabals de la conca del riu Llobregat quan hi hagi disponibilitat.

Més concretament, la remodelació de la potabilitzadora del Ter permetrà que el sistema pugui operar amb regularitat i de manera continua amb cabals del riu Ter significativament inferiors als actuals (tot reduint el cabal mínim de tractament de 3,5 a 2,0 m³/s). També es preveu, entre d'altres, l'ampliació de diversos elements a la planta potabilitzadora del Llobregat a Abrera i una modificació de la potabilitzadora del Llobregat a Sant Joan Despí, que permetran triar en cada moment la línia de tractament més adequada dels cabals.

- 7) També s'iniciarà en aquesta fase l'elaboració dels documents tècnics necessaris per la construcció d'una nova dessalinitzadora d'aigua de mar (Tordera II).
- 8) L'Agència Catalana de l'Aigua, amb participació de l'Agència de Salut Pública de Catalunya, de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i dels experts que es designin, ha de realitzar un estudi demostratiu que determinarà les condicions d'integració de l'aigua regenerada produïda a l'Estació de Regeneració d'Aigua del Llobregat (ERA) com a recurs prepotable a la conca del Llobregat. En base als resultats d'aquests estudis, s'intensificarà la producció d'aigua regenerada a l'ERA del Llobregat i es produirà la seva integració com a recurs prepotable en les condicions que s'hagin determinat en l'estudi demostratiu.
- 9) S'executaran les actuacions previstes en el Programa de Mesures vigent i es redactaran els estudis i projectes de les actuacions que s'han d'executar en la fase següent. Més concretament, es preveuen les línies d'actuació següents:
- Sanejament: Inversió de 17 M€ en 23 municipis de la conca del Ter.
 - Millora dels ecosistemes fluvials:
 - Inversió de 5,3 M€ en millora de la morfologia, la connectivitat i les riberes a la conca del Ter, incorporant actuacions addicionals amb participació de les entitats del territori.
 - Caracterització dels objectius d'estat ecològic per les masses d'aigua protegides al Baix Ter i Daró.
 - Estudis relacionats amb gestió de sediments i morfodinàmica fluvial.
 - Caracterització detallada dels hàbitats fluvials (geomorfologia a diferents cabals) i població de peixos, nàiades i altra fauna fluvial d'interès, establint una sèrie d'indicadors clars i estandarditzats
 - Disseny i implantació d'un model d'anàlisi de resiliència i reversibilitat del sistema en sequera.
 - Disseny d'un control d'investigació en període de sequera (alerta i excepcionalitat),
 - Millora de l'estat de l'aquífer del Baix Ter: Realització dels estudis següents, amb una inversió total de 480.000 €:
 - Actualització i millora del model numèric dels aquífers.

- Estudi de la relació riu/aquífer (cabals i estacionalitat). Viabilitat tècnica i econòmica d'un increment de recàrrega natural de l'aquífer i propostes concretes de mesures a implantar.
- Efecte del reg amb aigua subterrània en el sector Daró-Rissec i incidència en els pous d'abastament.
- Estudi global dels consums d'aigua industrials, agrícoles, comercials, turístics i d'abastament humà.
- Cartografia dels volums potencials d'àrids de les activitats extractives en el Baix Ter.
- Determinació de característiques hídriques i protocols d'actuació per garantir les característiques ambientals i el bon estat dels recs vells.
- Selecció d'un nombre determinat de piezòmetres per a monitoritzar en continu (millora de la xarxa piezomètrica).

Els estudis relacionats amb l'aquífer es realitzen amb la participació de la Junta Central d'Usuaris d'Aigües del Baix Ter.

- Reutilització: Realització d'estudis per a la reutilització del cabal procedent de les EDARs de Torroella de Montgrí, Girona, la Bisbal d'Empordà, l'Escala i Palamós.
- Millora de l'eficiència en les xarxes urbanes:
 - Subvencions per la redacció de Plans Directors d'Abastament, centrats en definir actuacions de millora de l'eficiència.
 - Subvencions per a la instal·lació de comptadors en alta en els serveis municipals.
 - Impuls de modificacions normatives adreçades a promoure la millora de l'eficiència de les xarxes de distribució urbanes, inclòs l'establiment de limitacions en la repercussió en les tarifes dels abonats d'aquells costos que derivin de problemes d'eficiència.
 - Intensificació del grau d'exigència dels requeriments d'eficiència inclosos en les bases de les subvencions per a l'execució d'actuacions i obres d'abastament.
- Modernització de regadius:
 - Modernització de regadius, mitjançant ajuts previstos en el Programa de Desenvolupament Rural 2014-2020 (Comunitats de Regants de la Presa de Colomers, de la Col·lectivitat de Mas Duran, del rec del Molí de Pals, de Sant Jordi Colomers i de la Sèquia de Vinyals).
 - Transferència tecnològica, recomanacions de reg, cursos de formació i assessorament al regants mitjançant projectes d'investigació i demostració amb col·laboració amb l'IRTA – Mas Badia.

10) L'Agència Catalana de l'Aigua es compromet a promoure davant el Consell de Xarxa Ter-Llobregat l'aprovació de les inversions i actuacions necessàries per tal que la reducció de transferència de cabals provinents del Ter no vagi associada a una disminució de la qualitat de l'aigua ni de les seves característiques organolèptiques

11) Aquelles actuacions i inversions que respecte la situació actual suposin un cost addicional i no estiguin finançades per l'Agència Catalana de l'Aigua es repercutiran sobre el conjunt de la xarxa Ter-Llobregat.

La Fase II es desenvoluparà durant els anys 2023 a 2027

- 1) A l'inici d'aquesta fase es revisaran novament les directrius d'explotació del sistema i es reduirà el transvasament a l'àrea de Barcelona, amb el compromís que no superi els 90 hm³/any en mitjana plurianual, que equival a un volum total de 450 hm³ durant el conjunt de la Fase II.
- 2) Durant aquesta fase s'executaran les infraestructures necessàries per resoldre el dèficit actual del sistema Ter-Llobregat, quantificat en 2 m³/s. Es preveu la possibilitat d'assolir aquesta aportació mitjançant la inclusió en la planificació hidrològica de l'execució de la nova dessalinitzadora de Tordera II i de noves instal·lacions de recàrrega i de recuperació d'aqüífers (especialment en la conca del Besòs).
- 3) Un cop executades aquestes noves infraestructures, es procedirà l'any 2024 a la implantació completa dels cabals previstos al Pla Sectorial de Cabals de Manteniment a la conca del Ter de l'any 2006.
- 4) Se seguiran realitzant inversions ambientals a la conca, que de manera orientativa seran les següents:
 - Sanejament: Inversió de 39 M€ en 79 municipis de la conca del Ter
 - Millora dels ecosistemes fluvials: Execució de les mesures que resultin dels estudis realitzats en la Fase I, així com d'aquelles actuacions addicionals acordades en aquella fase que no hagin pogut ser executades.
 - Millora de l'aqüífer del Baix Ter:
 - Atesos els resultats del model numèric i el coneixement de la relació riu-aqüífer, s'implantaran mesures de recàrrega i, si s'escau, de contenció de la intrusió salina.
 - Implantació dels règims d'explotació coordinada en els regs del sector Daró-Rissec definits en la Fase II.
 - Reutilització: Inversions de reutilització resultants dels estudis de Fase I.
 - Modernització de regadius: Es realitzaran actuacions no estructurals mitjançant la transferència tecnològica, amb l'objectiu de millorar l'eficiència en la utilització dels recursos hídrics. Dins la previsió que hi pugui haver en el programa de desenvolupament rural posterior a l'actual, seguir apostant pels ajuts previstos en modernització de regadius.

La Fase III es desenvoluparà a partir de l'any 2028

- 1) A l'inici d'aquesta fase es realitzarà una revisió de les directrius d'explotació del sistema, que reduirà novament la transferència mitjana del Ter a l'àrea de Barcelona, situant-la en un màxim anual del 30% sobre el volum total desembassat al riu, i sense superar un transvasament màxim de 90 hm³/any, i complint el pla sectorial vigent en aquell moment.
- 2) El Govern impulsarà les accions necessàries per assegurar a llarg termini la garantia dels abastaments i la implantació dels cabals ambientals, front als efectes del canvi climàtic i

d'eventuals creixements de les demandes d'aigua, tenint en compte les propostes que hagi formulat la Taula de l'Aigua.

Seguiment i revisió periòdica dels acords

L'Agència Catalana de l'Aigua posarà a disposició els mitjans tècnics i d'informació pública que assegurin un correcte seguiment del compliment del pacte.

El Departament competent en matèria d'aigües ha de promoure la creació formal d'una Taula del Ter, que ha de convocar els seus membres almenys una vegada a l'any per fer seguiment del compliment d'aquest Acord i, si s'escau, per formular les propostes oportunes, inclosa la incorporació de les millores tecnològiques que es vagin produint i del coneixement que resulti dels estudis realitzats i dels programes de control del medi.

Les parts acorden a partir del 2028 seguir treballant per continuar reduint el transvasament.

S O R M